

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE

TEZĂ DE DOCTORAT
(REZUMAT)

Coordonator științific:

Prof. Univ. Dr. Mircea POPA

Doctorand:

Elena Nadia Ramona VESA

Alba Iulia

2010

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI

**UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE**

CORNEL REGMAN. MONOGRAFIE LITERARĂ
(REZUMAT)

Coordonator științific:

Prof. Univ. Dr. Mircea POPA

Doctorand:

Elena Nadia Ramona VESA

Alba Iulia

2010

CUPRINS

ARGUMENT.....	1
I. CORNEL REGMAN ȘI CERCUL LITERAR DE LA SIBIU	4
1. Cercul Literar de la Sibiu.....	4
2. „Revista Cercului Literar”	42
3. Cerchiștii sau polivalența preocupărilor.....	47
II. NOTELE DEFINITORII ALE CRITICII LUI CORNEL REGMAN.....	71
1. Un discipol junimist.....	71
2. Criticul criticii.....	77
3. Particularitățile stilistice ale unui critic „atipic”	97
4. Diversitatea preocupărilor.....	114
5. Un cronicar literar prin excelență.....	150
III. IPOSTAZA DAN COSTA (1949-1956).....	166
IV. CORNEL REGMAN ÎN PERIOADA 1965-1990.....	185
1. Momente din evoluția poeziei românești.....	185
2. Cronica prozei interbelice și postbelice.....	213
3. Sancționarea moravurilor literare specifice anilor '60, '70 și '80.....	231
4. Explorări și experimente.....	249
V. VOLUME DE CRONICI APĂRUTE DUPĂ 1990.....	255
1. Între istorie literară și actualitate.....	255
1.1. <i>Nu numai despre critici</i>	255
1.2. <i>Dinspre „Cercul Literar” spre „Optzeciști”</i>	272
1.3. <i>Ultime explorări critice</i>	296
1.4. <i>Patru decenii de proză literară românească</i>	312
2. Românii de peste granițe.....	319
VI. RÂSUL ȘI IRONIA.....	325
1. Tentația aforismului. „Aforisme vesele și triste”.....	325
2. Pe urmele lui Ion Creangă.....	336
VII. <i>AGÂRBICEANU ȘI DEMONII</i> , STUDIU DE TIPOLOGIE LITERARĂ.....	357
VIII. INIȚIATIVE EDITORIALE.....	376
IX. CORNEL REGMAN ÎN CONȘTIINȚA ALTOR CRITICI.....	390

1. Susținători și aprecieri critice.....	390
2. Polemici și oponenți.....	398
X. REPERE BIOBIBLIOGRAFICE	402
CONCLUZII.....	408
BIBLIOGRAFIE.....	412

Într-un climat propice recuperărilor, restituirilor și repunerilor în drepturi ale unor grupări literare interzise în perioada comunistă și a scriitorilor ce au gravitat în jurul acestora, inițiativele de aducere în atenția cititorilor și a cercetătorilor literari se vor bucura de succes și se vor înmulți după anul 1990 din dorința de a realiza și deține o imagine cât mai completă și mai corectă asupra evoluției literaturii române de-a lungul timpului. Printre grupările literare interzise de către regim se numără și Cercul Literar de la Sibiu, grupare ce a asigurat continuitatea valorilor literare și culturale românești, dobândite până la momentul apariției ei (anul 1943), sporindu-le și îmbogățindu-le. Așa cum s-a întâmplat de fiecare dată când s-a dorit reactualizarea unui moment istoric literar important necunoscut publicului larg, inițiativele de popularizare ale grupării sibiene și a membrilor ei au vizat: publicarea unor serii de studii despre formarea și ideologia grupării, despre scriitorii ce i-au asigurat un loc aparte în istoria literaturii, înființarea unui Centru de cercetare a documentelor ce au aparținut cerchiștilor, așa cum sunt denumiți membri Cercului Literar, dar și organizarea unor evenimente (simpozioane, colocvii, comemorări etc.) ce aduc în atenția publicului gruparea. De asemenea, poate chiar mai important pentru înțelegerea ideologiei unei grupări dintr-o epocă apusă, sunt notabile și deosebit de importante inițiativele editoriale ce au avut ca scop publicarea tuturor operelor cerchiștilor, pornind de la ideea că poți pătrunde sensul unei mișcări/grupări literare numai după ce ai studiat creațiile membrilor constituenți. Alături de aceste inițiative, remarcabilă este și apariția unor studii monografice ce au în prim-plan membrii marcanți ai grupării și nu numai.

Membru fondator al Cercului Literar, respectiv semnatar al Scrisorii-manifest, criticul Cornel Regman nu s-a bucurat până acum de o cercetare monografică, acest fapt reprezentând unul dintre elementele de noutate ale lucrării de față, deoarece teza noastră se dorește, în primul rând, a fi un studiu amplu și cât mai complet asupra activității desfășurate pe tot parcursul vieții a celui ce a fost considerat, alături de Ion Negoitescu, critic oficial al grupării. În acest sens, studiul nu va trece cu vederea niciun aspect din activitatea și viața criticului, indiferent dacă acesta este lăudabil sau nu.

Teza noastră, *Cornel Regman. Monografie literară*, este structurată pe zece capitole pe parcursul cărora am încercat să realizăm o abordare sistematică a operei criticului, subliniind de fiecare dată elementele definiției pentru înțelegerea criticii practicate. Acest lucru, și aici intervine un alt element de noutate, se datorează faptului că în ansamblul ei, mai ales datorită multitudinii de exemple argumentative folosite, teza se dorește a fi și o pledoarie în favoarea unui critic serios, talentat și intolerant în fața mediocrității și a neseriozității profesionale, unui

„critic moralist”¹ ce a fost pe nedrept considerat de către unii confracți ca malițios, caustic și răzbunător.

Considerând că pentru înțelegerea și pătrunderea sensului activității și operei unui scriitor, alături de cunoașterea creațiilor acestuia, importantă este și cunoașterea contextului istoric în care s-a manifestat și a grupării literare căreia s-a afiliat, sau în cazul de față, la formarea căreia chiar a participat, primul capitol intitulat *Cornel Regman și Cercul Literar de la Sibiu*, pune în discuție gruparea sibiană, punctând și rolul jucat de către criticul nostru în etapele constitutive și în evoluția ei. Astfel că, în cele trei subcapitole am urmărit procesul de formare al grupării, ideologia și elementele ce au contribuit la inovarea și dezvoltarea literaturii române, evoluția membrilor ei marcanți, atât înainte de apariția *Manifestului Cercului Literar, Ardealul estetic. O scrisoare către d. E. Lovinescu...*, actul constitutiv al grupării, cât și după interzicerea ei de către regimul comunist. De asemenea, am prezentat publicația grupării, publicație al cărei nume modest și serios, „Revista Cercului Literar”, a fost sugerat de către Cornel Regman, dar și preocupările literare multiple ale cerchiștilor ce au manifestat un interes vădit față de critică, proză, poezie, eseistică, teatru, traduceri, teoria lecturii etc.

Studiul monografic propriu-zis își dezvăluie conținutul odată cu cel de-al doilea capitol, *Notele definiției ale criticii lui Cornel Regman*, în care am demonstrat că, de-a lungul vieții, Cornel Regman a fost un talentat critic al criticii, sancționând mereu erorile, lipsurile sau scăpările confracților de breaslă, și un discipol junimist deoarece a prețuit, a popularizat și apărat valorile pe care Titu Maiorescu, întemeietorul criticii estetice, le promovase în studiile sale. Este vorba de cultul lucidității, seriozitatea profesională, lupta împotriva mediocrității și a superficialității, sancționarea oricăror abateri și excese literare și promovarea criticii estetice, o critică de direcție, de orientare și influențare a prezentului literar, de consolidare a talentului, inteligenței și calităților scriitoricești. Tot aici, i-am pus în discuție particularitățile stilistice, considerându-l un critic „atipic” și i-am stabilit temele fundamentale ale criticii practicate. Astfel că, apărând în fața confracților săi și a celorlalți scriitori ca un lider, ca un mare maestru ce își îndrumă ucenicii, pe unii cu mai multă asprime, pe alții mai moderat, criticul uzează cel mai adesea de ironie, aceasta fiind modalitatea preferată pentru a-și manifesta inteligența scilpitoare, severă și serioasă. Deoarece ironia poate lua la Cornel Regman forme diverse, de la calambur, bășcălie, până la parodie, spunem că stilul său este adesea anecdotic, dovadă stând chiar și titlurile unor cronici, cum ar fi: „*Echinouxul nebunilor*” și *delirul criticilor, Roman de băță și cojoacă* sau „*Îngerul a strigat*”

¹ Virgil Nemoianu, *Critica lui Cornel Regman*, în „Familia”, 1968, nr. 6, p. 2

– *criticii s-au predat*. Severitatea de care dă dovadă ilustrează un vast bagaj de cunoștințe, un talent deosebit și o pasiune neîntreruptă față de lectură. Atunci când nu este nuanțat de comentarii malițioase limbajul său ne duce cu gândul la Ion Creangă, dându-ne impresia de sfătoșenie și de familiaritate, iar apelul la „metaforele epice”², anecdotice, ce ornează cronicile sale, îl apropie de George Călinescu. Nu-i sunt străine nici jocurile de cuvinte, jocurile filologice ce pot duce la apariția de termeni noi. Alături de stilul său original și inimitabil, o altă constantă a activității este interesul manifestat față de următoarele teme: „universul satiric al literaturii române”, evoluția romanului țărănesc și a romanului în general și „istoria și peripețiile criticii românești mai vechi și mai noi”³, aceasta reprezentând, de fapt, supratema operei lui Cornel Regman, ea fiind prezentă în majoritatea articolelor și mai ales în seria *Critica criticii* de la revista „Tomis”. Tot aici, în ultimul subcapitol, *Un cronicar literar prin excelență*, cu ajutorul unor citate argumentative și a unor aprecieri critice, am demonstrat că, de-a lungul vieții, în istoria criticii literare, Cornel Regman a fost un apărător fervent al cronicii literare, al foiletonului, cu o poziție originală supusă unui program adesea afirmat. Astfel că, pentru criticul cerchist, cronica nu trebuie să dezvăluie și să caute doar ceea ce este valoros și reușit într-o operă, ci trebuie să fie vigilentă și să evidențieze imperfecțiunile de orice fel, să tempereze excesele și să nu fie dispusă la compromisuri. Consecvent în apărarea criteriului valorii, cronicile lui Cornel Regman sunt descriptive, iar nu de susținere, și au în vedere nu doar materia cărții puse în discuție, ci și judecățile critice emise la adresa ei, pe unele refuzându-le și propunând propriile interpretări, iar pe altele acceptându-le și îmbogățindu-le. Așadar, o altă constantă a cronicilor și activității sale este rezerva cu care analizează materialul, un entuziasm controlat și o permanentă acoperire în argumente. Diagnosticile sale, pe urmele lui Pompiliu Constantinescu, criticul folosit mereu ca termen de comparație, sunt clare, ferme, fără ocolișuri și fără compromisuri, neiertătoare cu incultura, mediocritatea și atribuirea de false merite. Nu se lasă niciodată înșelat de aparențe, își păstrează rezerva caracteristică și analizează totul până în cele mai mici detalii, chiar și atunci când este vorba de opere reușite, plecând de la premisa că nu există operă perfectă. Fiind întrebat într-un interviu, cu ocazia împlinirii vârstei de 75 de ani, ce formă de cronică a practicat, Cornel Regman a răspuns hotărât: „pot să spun că m-am identificat cu o formă aparte de cronică literară, care e mai degrabă discurs critic amplu desfășurat, cu elemente de oralitate și ton de cozerie, cu insistență, când trebuie, asupra detaliilor de regulă filologice, cu incidente polemice oferite sub o formă radioasă (de unde impresia de maleficie), pe un fond de preocupare arzătoare de a nu lăsa neelucidat specificul operei comentate. E poate aceasta o

² I. Negoitescu, *Scriitori contemporani*. Ediție îngrijită de Dan Damaschin, Cluj, Editura „Dacia”, 1994, p. 371

³ Virgil Nemoianu, *op. cit.*, p. 2

formă mai «vetustă», rar practică azi în critică, înrudită cu genul de «comentarii critice» de la «Revista Fundațiilor Regale» [...] Cât despre genul de critică pe care l-am practicat, ce pot să spun? Am «susținut», am «întâmpinat», am «diagnosticat», am și «judecat», am mai și sporăvăit stând la taclale cu confrății, mod de a numi *critica criticii* (subl. aut. – n. n.)...⁴

În capitolul al treilea, *Ipostaza Dan Costa (1949 – 1956)*, am fost puși în situația de a prezenta o perioadă de care criticul cerchist nu este mândru, o perioadă în care sub pseudonimul Dan Costa și folosindu-se de toate „uneltele” realismului socialist și de toate sloganele politice din epocă, acesta a semnat articole impregnate de proletcultism și pe placul regimului comunist. Perioada aceasta este o dovadă nu doar a erorilor proliferate în epocă și practicate de aproape toți criticii, ci și a politicii de îndoctrinare dusă de un regim opresiv ce încerca să otrăvească toate formele de manifestare socială și culturală. Așadar, în acest capitol am pus în discuție câteva articole apărute în „Almanahul literar” (viitoarea revista „Steaua”) evidențiind greșelile și injustițiile comise de către Cornel Regman. Dorința criticului fusese de a-și continua activitatea și de a se păstra pe sine însuși într-un context istoric strict controlat, încercând să facă pe placul altora. Din păcate nu a reușit nici una, nici alta. Recunoscându-și în câteva interviuri erorile, Cornel Regman percepe această etapă a activității sale ca o pedeapsă, dar și ca o trădare față de propria persoană. Reținem aici doar una dintre mărturisiri: „Grea osândă – scrisul acela! E ca și cum ți-ai fi vândut umbra. Decupat în serie, pe un fond neutru, nu mai exprimai niște gânduri ale tale, ci biete truisme închiriate, cărora te străduiai zadarnic să le dai o notă de intimitate. E ca și cum ai fi completat niște formulare într-o sală de așteptare.”⁵

Următoarele două capitole au vizat ansamblul operei critice și evidențierea altor constante ale activității, pornind de la analiza volumelor de cronici publicate. Astfel, în capitolul al patrulea, *Cornel Regman în perioada 1965-1990*, în cele patru subcapitole am reținut, alături de critic, câteva momente importante din evoluția poeziei românești, din evoluția prozei interbelice și postbelice, am prezentat toate moravurile literare urmărite și sancționate cu obiectivitate și am realizat o imagine succintă a explorărilor și experimentelor literare înregistrate în perioada specificată. Prin urmare, criticul cerchist a fost permanent preocupat de evoluția poeziei și a prozei românești, analizând, pe parcursul vieții, o serie de scriitori mai vechi sau mai noi, dintre care amintim doar pe: Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Tudor Arghezi, Gellu Naum, Ioan Alexandru, Romulus Vulpescu, Ana Blandiana,

⁴ C. Regman, *Dialog „La aniversară”*. [Interviu realizat de Nicolae Florescu pentru „Jurnalul național” (noiembrie 1994), la împlinirea vârstei de 75 de ani a autorului], în *Dinspre „Cercul Literar” spre „Optzeciști”*, București, Editura Cartea Românească, 1997, pp. 74-75

⁵ C. Regman, *Întrebările revistei „Vatra”*, în vol. *Noi explorări critice*, Editura Eminescu, București, 1982, p. 223

Leonid Dimov, Ștefan Aug. Doinaș, Titus Popovici, Eugen Barbu, Fănuș Neagu, Nicolae Breban, Alexandru Ivăsiuc, Ion Agârbiceanu și Petru Popescu, urmărindu-le cu acribie dezvoltarea, evoluția de la o opera publicată la alta, lăudându-le reușitele și taxându-le erorile. Analiza moravurilor literare nu a mai avut în vedere doar epicul și liricul, ci s-a extins și asupra domeniului criticii, întrucât Cornel Regman pune la zid aspecte negative înregistrate în activitatea scriitorilor de orice fel, cum sunt: mediocritatea, impostura, neseriozitatea profesională, renunțarea la exigență în actul critic sau în cel creativ, meritele asumate pe nedrept, ipocrizia, falsa superioritate, epigonismul literar, superficialitatea, absența argumentelor și a citatelor ilustrative din cronici, studii sau lucrări, acordarea incorectă a premiilor literare, teribilismul literar, absența originalității și înflorirea „stilului-pastișă”, absența sincerității, concesiile și compromisurile de orice fel, productivitatea excesivă și mediocră, interesele de grup și toate efectele aferente acestui fenomen.

Studiind volumele publicate de către critic după Revoluție, în capitolul al cincilea, intitulat *Volume de cronici apărute după 1990*, am observat că metoda folosită în volumele anterioare s-a menținut, ceea ce ne-a determinat să mai stabilim o constantă a criticului, și anume modul cum lucrează cu materialul supus analizei. Astfel, actul său critic include trei etape: prima vizează operația de decantare, criticul curățând materialul de „impurități”, în a doua stabilește sursele și plasează opera într-un context, iar în a treia etapă o definește în stilul său caracteristic, evidențiind aspectele valoroase. Așadar, și în această perioadă criticul a analizat cu seriozitate creațiile în proză sau în versuri apărute, volumele sau articolele de critică, sancționând sau apreciind producțiile vremii. Analizele operate asupra volumelor *Nu numai despre critici*, *Dinspre „Cercul Literar” spre „Optzeciști”*, *Ultime explorări critice* și *Patru decenii de proză literară românească* ne-au situat, practic, între istorie literară și actualitate, ne-au permis cunoașterea activității unor scriitori contemporani, atât din țară, cât și din exil și ne-au demonstrat că întotdeauna un critic serios revine asupra analizelor și articolelor mai vechi operând revizuirii și completări acolo unde este cazul. Chiar dacă nu s-a simțit atras de realizarea unei istorii a literaturii române, considerând că istoriile literare, din dorința de a fi complete, sunt părtinitoare cu mediocritatea și nivelatoare, analiza operată asupra volumelor sale de cronici ne-a oferit o amplă panoramă a literaturii noastre.

Considerând că umorul, râsul pentru Cornel Regman nu este o batjocură răutăcioasă, ci o reacție, un mod de manifestare și de apărare în fața stupidității, a inculturii, a mediocrității și nu în ultimul rând expresia irezistibilă a „unei funciare alergii la prostie”⁶, în capitolul al șaselea, *Râsul și ironia*, am analizat volumul său de aforisme, *Reflexii și reflexe* și studiul

⁶ Alexandru Paleologu, *Anecdota primează!*, în C. Regman, *Reflexii și reflexe. Aforisme vesele și triste*. Cuvânt înainte de Alexandru Paleologu, București, Editura Jurnalul Literar, 1997, p. 6

monografic *Ion Creangă – O biografie a operei*. Uzând de ironie și de umor, pe alocuri chiar de un umor negru și amar, în cele șapte secțiuni, ale volumului său de aforisme, criticul demască o serie de aspecte negative din „epoca de aur”, din perioada tranziției, despre scriitori și despre actul creativ, despre viață și istorie, iar în monografia dedicată lui Ion Creangă combate interpretările anterioare limitative încercând să readucă în atenția cititorilor scriitorul humuleștean. În acest capitol nu am urmărit doar cele două lucrări, ci și ne-am dorit să reafirmăm, prin analizele operate, că stilul cronicarului este foarte apropiat de cel al lui Ion Creangă, privindu-l pe Cornel Regman ca pe un „moralist satiric”, un „moralist al inteligenței”⁷, ca pe un „Creangă dedat la comentariu pentru întorsătura șugubeață și paremiologică a scriiturii.”⁸ De altfel, Cornel Regman nu este doar un critic, ci și un scriitor talentat și erudit ce reușește să-ți stârnească imaginația și să te determine să uiți de calitatea sa de critic în favoarea plăcerii pe care ți-o procură textele sale.

Deosebit de importantă, prin tipologia literară neobișnuită propusă, ni s-a părut și teza de doctorat a criticului, *Agârbiceanu și demonii. Studiu de tipologie literară*, ce a reprezentat obiectul de analiză al capitolului al șaptelea. Prin acest studiu, Cornel Regman a demonstrat că se poate afunda și în hățișurile unor opere mai puțin cunoscute la vremea respectivă, reactualizându-le și contribuind la menținerea interesului față de ele. Astfel că, în acest capitol am dovedit că autorul a reușit să reorganizeze universul epic specific lui Ion Agârbiceanu și să-l reevalueze din punct de vedere estetic, nota de originalitate fiind conferită de prezentarea naturii demonice a scriitorului ardelean și de crearea unei tipologii de personaje neobișnuite, demonice. Pornind de la concluzia că „demonul” este un rezultat psihologic, un mod de manifestare a haosului interior și a unor lipsuri umane ce împrumută aparența tăriei, Cornel Regman ne dezvăluie personajele damnate, „demonice” ale lui Ion Agârbiceanu, puse mereu în balanță cu cele „obișnuite”. Prin urmare, sunt analizate personajele posedate de demonul dezordinii, de demonul orgoliului, de demonul minciunii și al înșelăciunii, de „demonul pierzaniei”, al pierderii identității de sine, de demonul seducției, de „demonul vitalității”, a conservării speței și de demonul lăcomiei.

În capitolul al optulea am oferit câteva informații despre inițiativele editoriale ale criticului, întrucât acesta, de-a lungul vieții, a îngrijit și prefațat mai multe volume de poezii, de proză și de critică, a realizat două antologii de proză scurtă (*Nuvela și povestirea românească contemporană. 1944-1974* și *Nuvela și povestirea românească în deceniul opt*), dar și o lucrare în două volume dedicată grupării Junimea. Dintre volumele îngrijite amintim doar: Vasile Alecsandri, *Poezii*; Marin Sorescu, *Poeme*; Ion Agârbiceanu, *Două iubiri*; Pavel

⁷ Virgil Nemoianu, *op. cit.*, p. 2

⁸ Gheorghe Grigurcu, *Ironie și sensibilitate*, în „Viața românească”, an. 29, nr. 11, nov. 1976, p. 47

Dan, *Amicii*; Ion Marin Sadoveanu, *Sfârșit de veac în București*; Pompiliu Constantinescu, *Studii și cronici literare*; Liviu Rebreanu, *Răscoala* și Titus Popovici, *Setea*.

Penultimul capitol, *Cornel Regman în conștiința altor critici*, așa după cum ne-o spune și titlul este dedicat modului în care a fost perceput criticul de către confrății săi, din generații diferite. Poziționând opiniile reținute între susținători și oponenți, am consemnat aici câteva articole, semnate de Ion Negoïtescu, Mircea Braga, Adrian Popescu, Petru Poantă, Horia Garbea și Victor Felea, care-i apreciază activitatea, dar și câteva articole răutăcioase, efect al intransigenței cu care Cornel Regman a analizat literatura română contemporană. De altfel, tot un efect al consecvenței sale critice, al severității demonstrate este și faptul că pentru mulți, Cornel Regman a fost un critic temut și foarte adesea evitat. Reținem una dintre aprecierile lui Adrian Popescu: „Incomod și tăios în *Cronica cronicii literare* susținută în revista «Tomis», chiar deosebit de tăios, câteodată, înveșmântându-și adversarul în ridicol și penibil, Cornel Regman a ajuns să fie un comentator mai degrabă temut decât iubit. Câteodată campaniile sale de asanare a climatului literar, de triere a judecăților critice formulate se transformă în veritabile expediții punitive. Oricum, magistratura actului exegetic își găsește în Cornel Regman un judecător demn și sobru deși cam aspru, nedispus la acordarea circumstanțelor atenuante și a concesiilor, pasionat să stabilească cu orice preț adevărul, adică partea rezistentă dintr-o operă literară și să sancționeze neîmplinirile și culpele trecute cu vederea de niște avocați prea îngăduitori.”⁹

În ultimul capitol al tezei, *Repere biobibliografice*, am trecut în revistă viața criticului originar din comuna Daneș, de la nașterea căruia se împlinesc 91 de ani, în data de 28 noiembrie, stabilindu-i originile, urmărindu-i evoluția școlară, cea profesională și rolurile îndeplinite în societate.

Punând în discuție toate aspectele incluse în activitatea criticului, am argumentat fiecare idee sau teorie emisă cu citate ilustrative, poate și din dorința de a da glas „vocii” cronicarului, chiar de a-l lăsa să se definească singur prin afirmațiile sale, dar și din dorința conturării unei imagini cât mai autentice asupra unei instanțe critice imposibil de imitat, așa cum a fost Cornel Regman, asupra unui critic ale cărui cronici reflectă o luciditate bătaioasă și tranșantă, realizează un examen sever asupra literaturii române și explică particularitățile operelor vizate și ale personalităților literare, impresionând prin precizia imaginilor estetice oferite. Descoperind, stimulând și consacrand noi și noi talente, sancționând erorile și abaterile literare, întocmind ierarhii și realizând pedagogia valorii, impunând o atitudine onestă în perceperea și explicarea operei literare, dar și făcând, nu de puține ori, din articolul

⁹ Adrian Popescu, *Exigență și probitate. Cornel Regman la 60 de ani*, în „Steaua”, an. 30, nr. 11, noiembrie 1979, p. 31

de critică un mic spectacol, un „discurs critic amplu desfășurat, cu elemente de oralitate și ton de cozerie, cu insistență, când trebuie, asupra detaliilor de regulă filologice, cu incidente polemice oferite sub o formă radioasă (de unde impresia de maleficie), pe un fond de preocupare arzătoare de a nu lăsa neelucidat specificul operei comentate.”¹⁰, Cornel Regman a îndeplinit un rol major în crearea unei atmosfere critice serioase și obiective.

¹⁰ C. Regman, *Dialog „La aniversară” ...*, p. 74